

การสร้างสรรคงานนาฏศิลป์เรื่องพระลอ

ตอน “ คีทโงพราย”จากแนวนิยมความเรียบง่าย

The Choreography on PralohEpisode “Suek Hong Prai” from Theory of Minimalism

สุพจน์ จุกลิ่น*และ สุพรรณิ บุญเพ็ง**

บทคัดย่อ

การสร้างสรรคงานนาฏศิลป์เรื่องพระลอ ตอน“คีทโงพราย” มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดและขั้นตอนกระบวนการสร้างสรรคการแสดงนาฏศิลป์เรื่องพระลอ ตอน “คีทโงพราย”และพัฒนางอค์ความรู้ด้านการถ่ายทอดความคิดและการสร้างสรรคลีลาท่าทางการแสดงนาฏศิลป์เรื่องพระลอ ตอน “คีทโงพราย” มีขั้นตอนในการสร้างสรรคทั้งหมด 7 ขั้นตอน ดังนี้ (1) การกำหนดกรอบแนวคิดหลักและขอบเขตเนื้อหาบทการแสดง (2) การกำหนดรูปแบบของการแสดง (3) การนำเสนอกรอบแนวคิดและรูปแบบการแสดง (4) การเลือกสรรดนตรี (5) การคัดเลือกนักแสดง (6) การคัศสรูปกรณ์ประกอบการแสดงและการออกแบบเครื่องแต่งกาย และ (7) การสร้างสรรคลีลาท่าทางและทดลองการแสดง

คำสำคัญ: การสร้างสรรคนาฏศิลป์ / เรื่องพระลอ ตอน“คีทโงพราย” / ทฤษฎีแนวนิยมความเรียบง่าย

Abstract

The creation of dancing art on PhraLoh literature in the episode of “Suek Hongprai” is intended to study the concepts and steps of the creative process in performing of dancing art in PhraLoh literature in the episode of “SuekHongprai”, and in order to develop the knowledge garnered and pass on the ideas and the creation of styles, gestures, theatrical performances on PhraLoh in the episode of “SuekHongprai”.There are 7 creative steps as follows: (1) Defining the main conceptual framework and the scope of the performing content, (2) Defining the format of the performance, (3) Presentation of the conceptual framework and the form of the performance, (4) Music selection, (5) Performing selection, (6) Selection of equipment and costume design, and (7) The creation of gesture and the trial performance.

* นิสิตหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต สาขานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์ภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Keywords: Choreography / Praloh Episode “Suek Hong Prai” / Theory of Minimalism

บทนำ

ลิลิต คือ รูปแบบงานประพันธ์ที่แต่งด้วยคำประพันธ์ประเภทร่ายและโคลงสลับอยู่ในเรื่องเดียวกัน ลิลิตที่ปรากฏอยู่ในวรรณคดีลิลิตพระลอนี้ ประกอบไปด้วยร่ายสุภาพ โคลงสองสุภาพ โคลงสามสุภาพ และโคลงสี่สุภาพ ลิลิตพระลอเป็นวรรณคดีที่เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับความรัก ความปรารถนา ความพลัดพรากความผิดหวังความเศร้าโศกและจบลงด้วยความตายของตัวละครสำคัญของเรื่อง คือ พระลอ พระเพื่อน พระแพง พร้อมด้วยพี่เลี้ยงทั้งสี่คน โดยการแสดงนาฏกรรมเรื่องพระลอนั้นมีอยู่

หลากหลายประเภท ทว่าสำหรับเนื้อหาสำคัญในสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์ชุด “ศึกโหงพรายนี้” ได้มีการถอดความจากบทประพันธ์การแสดง “พระลอนรลักษณ์”

พระลอนรลักษณ์นี้มีหลักฐานว่าสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ (หอสมุดแห่งชาติกาญจนาภิเษกสงขลา, 2511, น. 9 - 14) ได้กล่าวว่า ได้ต้นฉบับพระลอนรลักษณ์มาเพียงเล่มเดียว ขึ้นต้นตั้งแต่พระลอฟังคนขับขอยอโฉมเพื่อนแพ่งไปจนกระทั่งพระลอส่งเมือง และได้นำบทละครของเจ้าพระยาเทเวศร์วงศ์วิวัฒน์ (ม.ร.ว. หลาน กุญชร) มาเติมต่อตอนท้าย เดินเรื่องต่อจากพระลอแลนางลักษณาวดียกทัพออกจากเมือง ถึงตอนพระลอเข้าสวนเพื่อนแพ่ง ส่วนที่น่าสนใจคือบทพรรณนาอาการประชวรของพระลอและวิธีการรักษา ซึ่งรวบเข้ามาเป็นครั้งเดียวก่อนจะมีศึกผีและสลาเหิน ซึ่งถือได้ว่าบุคลิกของตัวละครในพระลอนรลักษณ์นี้แปรไปจากลิลิตต้นฉบับมาก ในบทละครพระลอนรลักษณ์ตอนศึกผีสองเมือง ที่ผู้เขียนได้นำมาพัฒนาเป็นบทการแสดงงานนาฏศิลป์ชุดศึกโหงพรายนี้นักกล่าวถึงเหตุที่พระเพื่อนพระแพงคร่ำครวญหาแต่พระลอว่าเหตุใดจึงไม่มาหาตนสักที จึงให้พี่เลี้ยงรินโรยเข้าพบปู่เจ้าสมิงพรายอีกครั้ง ปู่เจ้าเล็งญาณเห็นว่าหมอสีหิไชยแห่งเมืองแมนสรวงได้ทำการแก้มนต์ของตน อีกทั้งยังตั้งมณฑลสามชั้นกันเมืองเอาไว้อีก จึงได้ร่ายมนต์เรียกเจ้าแห่งภูตผีที่อารักขาเขาและเหล่าผีชั้นสูงขึ้นตำกายได้อาณัติของปู่เจ้าเข้าต่อกรกับบรรดาผีและเทวดาที่ทำการเฝ้าเมืองแมนสรวงอยู่ และให้คำมั่นสัญญาแก่พระเพื่อนพระแพงว่าไม่ช้าพระลอจะมา จากนั้นจึงได้เรียกหาเทพ จากป่า น้ำ ทุกทิศ ทั้งยักษ์และปีศาจ ให้มาเฝ้าพร้อมด้วยอาวุธ ไปเทียบพลกู่กองจนสะเทือนแผ่นดินครั้นผีป่าผีเขาของปู่เจ้าเข้ารบกับผีเมืองของหมอสีหิไชย อิทธิฤทธิ์ของผีป่าสามารถเอาชนะและทำลายผีเมืองได้ ปู่เจ้าสมิงพรายจึงได้ทีเสกสลาเหินลอยไปปะปนในหมอกของพระลอ ครั้นพระลอหิยเสวย ก็คิดถึงพระเพื่อนพระแพงใจจะขาด

ความสำคัญของการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์คือ ทฤษฎีต่าง ๆ ที่ต้องนำมาปรับปรุงและประยุกต์ใช้กับการสร้างสรรค์ ซึ่งในบทความนี้ผู้เขียนได้มุ่งเน้นข้อมูลความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีสำคัญที่ใช้คือทฤษฎีแนวนิยมความเรียบง่ายในการสร้างงานทางศิลปะ รวมไปถึงความรู้เกี่ยวกับประเภทของวัฒนธรรม และนิยามศัพท์เฉพาะคำว่าศึกโหงพราย รวมไปถึงทฤษฎีอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ผลงานการแสดงทางด้านนาฏศิลป์ชุด ศึกโหงพราย ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างสรรค์ผลงานชิ้นใหม่ในวงการนาฏศิลป์ อีกทั้งยังเป็นการเผยแพร่วรรณกรรมเรื่องพระลอ ไปจนถึง การอนุรักษ์และสืบสาน บทละครเรื่องพระลอนรลักษณ์ตอน ศึกโหงพราย เอาไว้เพื่อให้เยาวชนรุ่นหลังและผู้สนใจศึกษาค้นคว้าได้นำไปเป็นข้อมูลประกอบและทำความเข้าใจกันมากขึ้นอีกด้วย

วัตถุประสงค์ในการสร้างสรรค์การแสดง จัดการแสดงงานสร้างสรรค์นาฏศิลป์เรื่องพระลอ ตอน “ศึกโหงพราย” จากทฤษฎีแนวนิยมความเรียบง่าย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้แนวทางการออกแบบการแสดงจากแนวคิดทฤษฎีแนวนิยมความเรียบง่ายของการสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์เรื่อง พระลอ ตอน “ศึกโหงพราย”
2. ได้เผยแพร่วรรณกรรมเรื่อง พระลอ ตอน “ศึกโหงพราย” ในรูปแบบการแสดงนาฏศิลป์

วิธีดำเนินการสร้างสรรคงานนาฏศิลป์เรื่องพระลอ ตอน “ศึกโหงพราย”

ผู้เขียนได้ศึกษารวบรวมข้อมูลพื้นฐานจากเอกสารทางวิชาการ งานวิจัย และการเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยวิธีการสังเกตการณ์และการสัมภาษณ์ จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้เข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาหลักการ แนวคิด และบริบทด้านการศึกษาของการจัดการแสดงผลงานสร้างสรรค์ทางด้านนาฏศิลป์ เรื่องพระลอ ตอน ศึกโหงพราย ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสาร

1.1 ข้อมูลพื้นฐานของวรรณกรรมเรื่องพระลอจากสำนักงานวิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจากเอกสารชื่อ “อ่านลิลิตพระลอ ฉบับวิเคราะห์และถอดความ” โดย ชลดา เรืองรักษ์ลิขิต และ “วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์” โดย วิทย์ศิเวศรียนนท์

1.2 ข้อมูลพื้นฐานเรื่องการแสดงประเภทกายกรรม จากห้องสมุดอาคารเฉลิมราชกุมารี 60 พรรษา จากเอกสารชื่อ “กีฬากายกรรมผาดโผน” โดย สุนทร ภายประจักษ์ และ “Aerial Dance” โดย Jenefer Davies

1.3 ข้อมูลพื้นฐานด้านนาฏยประดิษฐ์ จากห้องสมุดคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จากเอกสารชื่อ “ศิลปะการแสดงปริทรรศน์” โดย พีรพงศ์ เสนไสย และ “บทวิเคราะห์พระลอในเชิงวรรณคดีวิจารณ์” โดย ดวงมนต์ จิตต์จำนง

1.4 ข้อมูลพื้นฐานด้านศิลปะการแสดง จากเอกสารชื่อ “ศิลปะการแสดงปริทรรศน์” โดย พีรพงศ์ เสนไสย

1.5 ข้อมูลการจัดการแสดงเกี่ยวกับวรรณกรรมเรื่องพระลอ จากสูจิบัตรการแสดงละครเรื่องพระลอ จากศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย สูจิบัตรการแสดงละครพื้นทางเรื่องพระลอ จากโรงละครแห่งชาติ กรมศิลปากร สูจิบัตรการแสดง ร.ร.ก ล.ลิลิต ลิลิตพระลอ และ ละครเรื่อง ลิลิตพระลอ จากโรงละครภัทราวดีเธียเตอร์

1.6 ข้อมูลด้านบทละครพระลอนรลักษณ์ บทละครนอกแบบหลวงพระลอนรลักษณ์ สำนักงานการสังคีต กรมศิลปากร

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม

2.1 ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.สุรพล วิรุฬห์รักษ์ ราชบัณฑิต ให้ข้อมูลเกี่ยวกับวรรณกรรมเรื่อง พระลอ และการจัดการแสดง พระลอฉบับภาษาอังกฤษ โดย สุรพล วิรุฬห์รักษ์ผู้สร้างสรรค์ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างสรรค์งานนาฏกรรมเรื่องพระลอในรูปแบบละครร้องภาษาอังกฤษ

2.2 อาจารย์ภัทราวดี มีชูธน ศิลปินแห่งชาติสาขาศิลปะการแสดงให้ข้อมูลเกี่ยวกับลิลิตพระลอ และการจัดการแสดง ชุด ร.ร.ก ล.ลิลิต ลิลิตพระลอ ณ ภัทราวดีเธียเตอร์ และการจัดการแสดงชุด ลิลิตพระลอ ณ โรงละครภัทราวดีเธียเตอร์วิกหัวหินทำให้ผู้สร้างสรรค์ทราบรายละเอียดการสร้างองค์ประกอบต่าง ๆ ของการแสดงดังกล่าว

2.3 รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวณิต วิงวอน ภาควิชาวรรณคดี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบทและการแสดง ชุด พระลอนลักษณ์

2.4 อาจารย์กฤษฎีชัยศิลป์ ศิลปินล้านนาและการแสดงล้านนาร่วมสมัยให้ข้อมูลเกี่ยวกับวรรณกรรมเรื่องพระลอในอุดมคติของชาวล้านนา การแต่งกายแบบลาวและล้านนา การจัดการแสดงพระลอล้านนา ณ วัดขนอน จังหวัดราชบุรีโดยผู้สร้างสรรค์ได้รับทราบกระบวนการแสดงงานนาฏกรรมพระลอรูปแบบล้านนา

2.5 อาจารย์ ดร.วิชัย สวัสดิ์จัน ผู้จัดการฝ่ายการแสดงโรงละครโคลอสเซียมพัทยา และนักแสดงนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยกลุ่มโกมลภูณท์ ให้ข้อมูลงานนาฏกรรมพระลอ ชุด พระลอThe Follow ของคณะโกมลภูณท์อันเป็นข้อมูลของงานนาฏศิลป์สร้างสรรค์ที่มีชื่อเสียงในประเทศไทย

2.6 อาจารย์วิริยะ สวัสดิ์จัน อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปะการแสดง มหาวิทยาลัยพะเยาให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัย ชุด พระลอThe Follow โดย คณะโกมลภูณท์

เมื่อดำเนินการเก็บข้อมูลพื้นฐานจากเอกสารและสัมภาษณ์ข้อมูลเอกสารและข้อมูลภาคสนาม แล้วผู้เขียนได้นำข้อมูลทั้งหมดมาดำเนินการสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์ชุด ศักดิ์โง่พราหมณ์ไปถึงการวิเคราะห์และสรุปเป็นผลการวิจัยในบทความนี้ผู้เขียนกล่าวถึงองค์ประกอบในการสร้างผลงานทางด้านนาฏศิลป์ชุด ศักดิ์โง่พราหมณ์ โดยผู้เขียนได้ทำการศึกษาข้อมูลในเรื่องรายละเอียดองค์ประกอบต่าง ๆ ทางด้านนาฏศิลป์เพื่อใช้ในการเป็นแนวทางกำหนดรูปแบบของงาน ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 บทการแสดง ผู้วิจัยได้เลือกตามความสนใจโดยการเลือกใช้บทละครพระลอนลักษณ์ เนื่องจากในบทประพันธ์นี้มีความตื่นตาตื่นใจในเรื่องของการกล่าวถึงประเภทของผีหรือปีศาจที่สร้างภาพทางจินตคติที่ชัดเจน ลักษณะบทบรรยายได้อย่างละเอียดก่อให้เกิดสุนทรียะในหลากหลายด้าน ด้วยสำนวนโวหารที่มีความสละสลวยและเข้าใจง่ายจึงทำให้ผู้วิจัยเล็งเห็นว่าหากนำมาสร้างสรรค์เป็นการแสดงนาฏศิลป์แล้วจะเป็นการต่อยอดความตื่นตาดังกล่าวและสนุกสนานให้กับผู้เสพได้มากยิ่งขึ้น จึงหยิบยกเอาประเด็นของพระลอ ตอนศักดิ์โง่พราหมณ์ขึ้นมาจัดทำเป็นการแสดงสร้างสรรค์เพื่อหวังจะอนุรักษ์และเผยแพร่คุณค่าแห่งบทประพันธ์นี้ให้สูญหาย โดยอาศัยกระบวนการสร้างบทการแสดง และองค์ประกอบต่างๆที่สำคัญในการสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์

องค์ประกอบด้านเพลงและดนตรี ผู้วิจัยสร้างสรรค์การแสดงในรูปแบบนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยจึงออกแบบด้วยดนตรีที่หลากหลายโดยยังต้องสัมพันธ์กับอารมณ์และเนื้อหาในแต่ละช่วงตอน ซึ่งกำหนดเพลงตามองค์การแสดง มีทั้งเสียงที่ประดิษฐ์ขึ้นและเสียงอิเล็กทรอนิกส์ รวมไปถึงเสียงของเครื่องดนตรีที่ให้ความรู้สึกตามเนื้อเรื่องอีกด้วย โดยเอกลักษณ์ของงานสร้างสรรค์นาฏศิลป์ชุด ศักดิ์โง่พราหมณ์นี้ มุ่งเน้นไปที่ดนตรีที่มีกลิ่นอายของสำเนียงลาวและล้านนาเป็นหลัก

เครื่องแต่งกาย เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญสำหรับงานนาฏศิลป์ ผู้วิจัยออกแบบโดยคำนึงถึงความสะดวกสบายในการเคลื่อนไหว และต้องไม่เป็นอุปสรรคต่อการแสดง ผู้วิจัยออกแบบเครื่องแต่งกายตามข้อสันนิษฐานที่เชื่อมโยงกับยุคสมัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องพระลอ คือสันนิษฐานที่ 1 สันนิษฐานว่าภาษาในวรรณกรรมพระลอเป็นวัฒนธรรมชาวไท หรือ ไต ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 19 สมัยเดียวกับยุคสมัยของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ สันนิษฐานที่ 2 สันนิษฐานว่าภาษาที่ใช้ในวรรณกรรมพระลอน่าจะมีการนำมาจากภาษาของพวกพวน หรือ ลาวพวน ซึ่งอยู่ในพุทธศตวรรษที่ 19 - 20 ตรงกับสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ สันนิษฐานที่ 3 สันนิษฐานว่าภาษาที่ใช้ในวรรณกรรมพระลอน่าจะมีการนำมาจากวัฒนธรรมภาษาของชาว ไท - กะได ซึ่งอยู่ในช่วง พุทธศตวรรษที่ 20 (พ.ศ.1933) อาจจะดูซ้ำกว่าสมัยพระบรม

ไตรโลกนาถ แต่ยังคงอยู่ในกรอบเวลาของช่วงที่มีการประพันธ์ลิลิตพระลอ คือช่วงพระบรมไตรโลกนาถ จนถึงพระนารายณ์มหาราช โดยชาวไท – กะไต เมื่อรวบรวมข้อมูลดังกล่าวได้แล้วผู้วิจัยจึงทำการออกแบบเครื่องแต่งกายตามการคาดคะเนจากวัฒนธรรมที่รับเข้ามาในยุคสมัยดังกล่าว เชื่อมโยงและผสมผสานกัน พร้อมทั้งปรับแต่งให้มีความสวยงาม เหมาะสมในการจัดการแสดง ผู้วิจัยแบ่งผู้แสดงออกเป็นผู้แสดงนำ มีหน้าที่แสดงนำเรื่อง ผู้แสดงรองมีหน้าที่สนับสนุนตัวละครเอก และผู้แสดงประกอบมีหน้าที่เติมเต็มแต่ละช่วงของการแสดงให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ใช้สื่อ และอุปกรณ์ประกอบการแสดงคือ ไม้ไผ่ ชุดอุปกรณ์กายกรรมผ้า ร่วมกับการใช้สื่อมัลติมีเดียในการสร้างปฏิสัมพันธ์ให้ผู้ชมสามารถเรียนรู้หรือทำกิจกรรม รวมถึงดูสื่อต่าง ๆ ด้วยตนเองได้ สื่อต่าง ๆ ที่นำมารวมไว้ในสื่อมัลติมีเดีย เช่น ภาพเงา เสียงเทคนิคพิเศษ จะช่วยให้เกิดความหลากหลายในการใช้คอมพิวเตอร์อันเป็นเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในแนวทางใหม่ ที่ทำให้การใช้คอมพิวเตอร์น่าสนใจและสร้างความสนใจ เพิ่มความสนุกสนานในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

ขั้นตอนการสร้างผลงาน

1. การกำหนดกรอบแนวคิดหลักและขอบเขตเนื้อหาบทการแสดง

การจัดทำผลงานสร้างสรรค์ทางด้านนาฏศิลป์เรื่องพระลอ ตอนศึกโหงพรายนั้น ผู้เขียนได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการเผยแพร่ความงามทางด้านวรรณศิลป์ และการบอกเล่าเรื่องราวในบางตอนของลิลิตพระลอ ที่ผู้คนยังไม่รู้จักหรือให้ความสนใจมากนัก อีกทั้งยังจัดได้ว่าเป็นวรรณคดีตอนที่มีความพิสดารของการตีความในมิติการแสดงอยู่หลากหลาย และผู้ที่รับชม สามารถจัดอยู่ได้ในหลายช่วงอายุคน ทั้งนี้ลักษณะของการจัดทำผลงานการแสดงจะถูกจัดทำออกมาในรูปแบบใหม่โดยการผสมผสานการแสดงเทคนิคกายกรรมและสื่อมัลติมีเดียต่าง ๆ สอดแทรกเข้าไปเพื่อเพิ่มรรถรสในการรับชมให้มากขึ้น โดยในส่วนของบทการแสดงลิลิตพระลอที่เกี่ยวข้องนั้น ผู้เขียนได้คัดเลือกช่วงตอนที่เกี่ยวข้องกับการแสดงในบทประพันธ์ พระลอนรลักษณ์ และเหตุผลรวมถึงหลักการที่เกี่ยวข้องมาดังนี้

บทละครพระลอนรลักษณ์ในรัชกาลที่ 3 ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหมื่นเทววงศ์วชิราภรณ์ (ม.ร.ว.หลาน กุญชร) มาเติมต่อตอนท้าย เติมน้ำใจต่อจากพระลอแลนางลักษณาวดี ยกทัพออกจากเมืองถึงตอนพระลอเข้าสวนเพื่อนแพ้ง จากเหตุผลที่ผู้เขียนได้คัดเลือกบทละครพระลอนรลักษณ์ มาใช้เป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ชุด พระลอ ตอนศึกโหงพราย เนื่องจากในบทประพันธ์นั้นได้มีการระบุถึงประเภทของผีหรือปีศาจอย่างละเอียด ทำให้เกิดภาพทางจินตคติที่ชัดเจน อีกทั้งในแต่ละช่วงของกลอนบทละครยังสามารถบรรยายภาพของเหตุการณ์นั้น ๆ ได้โดยชัดเจนผนวกกับอารมณ์ของตัวละครที่แม้ผ่านเพียงตัวอักษร ผู้อ่านยังสัมผัสได้ถึงรสของวรรณคดี ก่อให้เกิดสุนทรียะในหลากหลายด้าน ด้วยสำนวนโวหารที่มีความสละสลวยและเข้าใจง่าย เมื่อถอดความเรียงออกมาแล้วทำให้ผู้คนทุกเพศทุกวัยสามารถเข้าถึงสิ่งที่สื่อสารผ่านคำประพันธ์ได้ อีกทั้งในช่วงท้ายของบทละครตอนนี้ยังสอดแทรกอารมณ์ขันของวิถีชาวบ้านและธรรมชาติของมนุษย์ยามตกใจได้อย่างดี ทำให้ผู้เขียนเล็งเห็นว่าหากนำมาสร้างสรรค์เป็นการแสดงในรูปแบบใหม่ ๆ จะเป็นการต่อยอดความตื่นเต้นและสนุกสนานให้กับผู้ชมได้มากยิ่งขึ้น และบทละครพระลอนรลักษณ์นี้ยังเป็นบทสะท้อนวิถีชีวิตของคนดั้งเดิมในสมัยนั้นให้ผู้อ่านได้รับทราบว่ามีวิถีชีวิตการเป็นอยู่อย่างไร ใช้ภาษาในการพูดคุยกันอย่างไร และระบบสังคม ประเพณีถูกแสดงออกมาเช่นไร นับว่าเป็นบ่อเกิดแห่งความรู้พื้นฐาน และความรู้ทางด้านสังคมใน

สมัยนั้นเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ยังสะท้อนในมุมมองของความเชื่อด้านศาสตร์ลี้ลับ หรือมนต์อาคมวิทยา ต่าง ๆ ที่นับว่ามีบทบาทในการสงครามกับสังคมไทยมาตั้งแต่ในอดีต ซึ่งจะเห็นได้ว่ารูปแบบของการจัดทัพแม้กระทั่งมีใช้ทัพของมนุษย์ทั่วไป เป็นกองทัพผี กองทัพปีศาจ ก็ยังคงมีการแบ่งชั้นยศของประเภททหารในการออกรบอย่างชัดเจน มีหัวหน้ากอง เสนา พลธำ ทหารช้าง ทหารม้า เรียงรายตามลำดับ และยังสามารถแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการใช้ไสยศาสตร์ในการสู้รบว่าหากฝั่งหนึ่งฝั่งใดมีคาถาอาคมที่แกร่งกล้ำกว่าก็จะเป็นฝ่ายที่ชนะ ด้วยเหตุนี้ผู้เขียนจึงหยิบยกเอาประเด็นของพระลอ ตอนศึกโหงพรายขึ้น มาจัดทำเป็นการแสดงสร้างสรรค์ เพื่อหวังจะอนุรักษ์และเผยแพร่คุณค่าแห่งบทประพันธ์นี้ให้สูญหาย

2. การกำหนดรูปแบบของการแสดง

การกำหนดรูปแบบของการแสดงทำหลังจากผู้สร้างสรรค์ได้กำหนดกรอบแนวคิดและขอบเขตเนื้อหาบทการแสดงได้ครบทั้งหมด จากนั้นจึงกำหนดรูปแบบการแสดงให้สอดคล้องกันโดยผู้สร้างสรรค์เลือกนำเสนอผ่านศิลปะด้านนาฏศิลป์ไทยผสมผสานการแสดงกายกรรม โดยอาศัยทฤษฎีแนวนิยมความเรียบง่าย เนื่องจากเรื่องราวที่ผู้สร้างสรรค์ได้ลงมือกระทำนั้นสอดคล้องกับความเชื่อทางด้านไสยศาสตร์ของไทย ผู้สร้างสรรค์ผลงานจึงนำเทคนิคต่างๆทางด้านนาฏศิลป์ไทยและการแสดงกายกรรมมาจัดวาง และ เรียบเรียงให้ออกมาในรูปแบบเฉพาะของการสร้างสรรค์การแสดงเรื่องพระลอ ตอน “ศึกโหงพราย”

3. การนำเสนอกรอบแนวคิดและรูปแบบการแสดง

การนำเสนอกรอบแนวคิดและรูปแบบการแสดงได้ปฏิบัติหลังจากได้รายละเอียดเรื่องราวและรูปแบบการแสดงที่ชัดเจน จึงนำเสนอกรอบแนวคิด ขอบเขตบทการแสดงและรูปแบบของการแสดงกับทีมงานสร้างสรรค์การแสดงเรื่องพระลอ ตอน “ศึกโหงพราย” โดยการพูดคุยประมูมนำเสนอภาพตัวอย่างเพื่อสรุปทิศทางของการแสดงให้เป็นไปในทางเดียวกัน

4. การเลือกสรรดนตรี

เนื่องจากรูปแบบของการแสดงผลงานสร้างสรรค์ทางด้านนาฏศิลป์ชุดพระลอ ตอนศึกผีสองเมืองนั้นเลือกใช้การแสดงประเภทนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย การเลือกใช้เพลงหรือดนตรีนั้นจึงมีอยู่หลายประการในการนำมาใช้ทั้งนี้เพื่อให้เหมาะสมกับบทบาทของการแสดง และอารมณ์ของตัวแสดงตามวาระต่างๆ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างงานศิลปะ การเลือกใช้เพลงหรือดนตรีประกอบของการแสดงนาฏศิลป์สร้างสรรค์ ชุด พระลอ ตอนศึกผีสองเมือง จำแนกได้ดังนี้

4.1 ดนตรีไทยหรือดนตรีไทยประยุกต์ (Thai Contemporary Music หรือบางทีเรียกเป็นคำง่ายๆโดยรู้กันทั่วไปในหมู่นักดนตรีไทยว่า “คอนเทมป”) ลักษณะพิเศษของการแสดงชุดศึกโหงพรายนี้ได้นำเอาเครื่องดนตรีล้านนาหรือเครื่องดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือเข้ามาบรรเลงประกอบเพื่อให้เกิดกลิ่นอายความเป็นวัฒนธรรมล้านนาหรือลาวอยู่ในการแสดงด้วย

4.2 เสียงพากย์ เสียงพากย์ประกอบการแสดงถูกแบ่งเป็นสองช่วง โดยช่วงแรกจะใช้เสียงพากย์และเสียงร้องจากผู้แสดงในบทของผู้แสดงเป็นครูในชั้นเรียนที่ออกมาทำบทบาทสมมติเกริ่นเรื่อง เล่าทำความเข้าใจบรรยากาศเหตุการณ์ก่อนหน้าศึกโหงพรายทั้งหมด และทำการแสดงบทบาทสมมติในการสรุปความการแสดงในตอนท้ายอีกครั้ง ทั้งนี้ผู้วิจัยต้องดูขีดความสามารถของนักแสดงที่ทำการพากย์ว่าสามารถสร้างความกลมกลืนกันหรือไม่

4.3 การคัดเลือกเสียงร้องประกอบการแสดง ผู้วิจัยได้คัดเลือกนักแสดงที่มารับบทเป็น ปู่เจ้าสมิงพรายมาทำการร้องเพลงประกอบการแสดง ทั้งนี้ เสียงร้องต้องมีความใกล้เคียงกับบุคลิกของตัวละคร เนื่องด้วยเสียงร้องจะเป็นตัวบ่งบอกอารมณ์ในฉากของการแสดงนั้นๆ

4.4 เสียง Sound Effectประกอบการแสดง ถือว่ามีความสำคัญเช่นกัน เนื่องด้วยสามารถสร้างบรรยากาศร่วมของฉากแต่ละฉากให้ผู้ชมคล้อยตามบรรยากาศวังเวงเสมือนอยู่ในป่าที่เต็มไปด้วยวิญญาณ เสียงประกอบการแสดงจะใช้เสียงจากการบันทึกจริง

5. การคัดเลือกนักแสดง

การแสดงผลงานสร้างสรรค์ทางด้านนาฏศิลป์ ชุตพระลอ ตอนศึกผีสองเมืองนั้น ได้ใช้เทคนิคทางการแสดงเป็นการแสดงประเภทนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยผสมผสานการแสดงกายกรรม ดังนั้นผู้แสดงส่วนใหญ่จึงต้องมีความสามารถในการแสดงนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยและการแสดงกายกรรมควบคู่กันไปด้วย โดยเมื่อได้นำมาจำแนกบุคลิกของการสรรหาผู้แสดงแล้วสามารถแจกแจงออกมาเป็นรูปแบบตารางและสามารถคัดเลือกผู้แสดงได้ตามบุคลิกและความเหมาะสมของบทบาทตัวละครได้ดังนี้

ตารางที่ 1 การจำแนกบุคลิกของการสรรหาผู้แสดงในผลงานสร้างสรรค์ทางด้านนาฏศิลป์ ชุตพระลอ ตอนศึกผีสองเมือง โดยกำหนดให้มีการคัดเลือกจากลักษณะทางกายภาพและขีดความสามารถของผู้แสดง (ที่มา: นายสุพจน์ จุกกลิน)

ฝ่ายเมืองแมนสรวง		
บทบาท	ลักษณะทางกายภาพ	ขีดความสามารถ
หมอลิทธิไชย	รูปร่างเหมือนหรือคล้ายคลึงชายวัย 50-60 ปี (อาจใช้การแต่งหน้าช่วย) คอสูงโปร่ง	นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย/contemporary dance
ผีเสื้อเมือง	รูปร่างสูงใหญ่ไม่ต่ำกว่า 180 ซม. คุมีอำนาจ แขนยาว ขาวาว	นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย/กระบี่กระบอง/contemporary dance/ aerial acrobatic
กองทัพผีเมือง	รูปร่างผอม ดูปราดเปรียว	นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย/aerial acrobatic

ตารางที่ 2 การจำแนกบุคลิกของการสรรหาผู้แสดงในผลงานสร้างสรรค์ทางด้านนาฏศิลป์ ชุตพระลอ ตอนศึกผีสองเมือง โดยกำหนดให้มีการคัดเลือกจากลักษณะทางกายภาพและขีดความสามารถของผู้แสดง (ที่มา: นายสุพจน์ จุกกลิน)

ฝ่ายเมืองแมนสรวง		
บทบาท	ลักษณะทางกายภาพ	ขีดความสามารถ
ปู่เจ้าสมิงพราย	รูปร่างสูงใหญ่ ภูมิอำนาจ ใบหน้า ดุดัน เครื่องขริ้ม	นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย/aerial acrobatic
อารักษ์ยักษ์ กุมาร	รูปร่างสูงใหญ่ไม่ต่ำกว่า 180 เซนติเมตร ดุน่าเกรงขาม	นาฏศิลป์ไทยโจน/นาฏศิลป์ไทย ร่วมสมัย/กระบี่กระบอง/ aerial acrobatic
พลทหารผีป่า	ลักษณะคล่องแคล่วไปหลากหลาย	นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย/aerial acrobatic

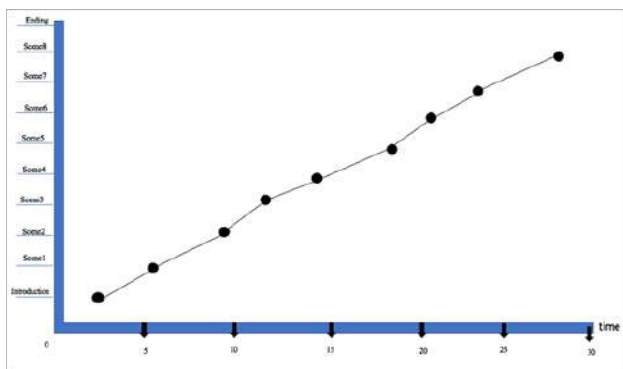
6. การคัดสรรอุปกรณ์ประกอบการแสดงและการออกแบบเครื่องแต่งกาย

งานสร้างสรรค์นาฏศิลป์ชุด ศักดิ์โง่พราย ได้มีการรวบรวมเอาเทคนิคการแสดงหลากหลายรูปแบบเพื่อเป็นจุดนำเสนอที่แปลกใหม่ของการเสพงานนาฏศิลป์หรืองานนาฏกรรม ภายใต้หลักการแนวนิยมความเรียบง่ายที่เน้นประโยชน์การใช้สอยอย่างคุ้มค่ากล่าวคือ สำหรับเทคนิคการแสดงหนึ่งเทคนิคสามารถปรับเปลี่ยนใช้ได้หลายรูปแบบหลายช่วงตอนของการแสดงโดยเทคนิคพิเศษอันนอกเหนือไปจากเทคนิคการแสดงประเภทนาฏศิลป์ไทย นาฏศิลป์สากลและนาฏศิลป์ไทยประยุกต์แล้ว ผู้สร้างสรรค์ยังได้เพิ่มเอาเทคนิคการแสดงกายกรรมเข้ามาผสมผสานกับทำนาฏศิลป์ไทยเพื่อให้การออกท่าทางการรบของเหล่าบรรดาผีดุจจิตรพิสดารมากขึ้นกว่าการยืนท่าราบกันบนพื้นดิน สร้างพลุดิกรรมการเหาะเหินเดินอากาศให้แก่ตัวละครได้อย่างตื่นตาตื่นใจ โดยเทคนิคที่นำใช้ ผู้สร้างสรรค์ได้ให้นิยามว่า นาฏกายกรรมไทย ซึ่งประเภทที่ผู้สร้างสรรค์ได้เลือกใช้คือ ประเภทกายกรรมปีนผ้า หรือกายกรรมโหนผ้า (aerial silks) คือ การแสดงกายกรรมประเภทหนึ่งซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มการแสดง aerial(กายกรรมบนอากาศ) ซึ่งผู้แสดงจะต้องทำการแสดงหรือออกลีลาในขณะที่กำลังห้อยโหนอยู่บนผ้าที่แขวนไว้กลางอากาศ ซึ่งผ้านั้นอาจจะมีลักษณะเป็นผ้าเส้นเดียวหรือเส้นคู่ก็ได้ โดยผู้แสดงจะต้องอาศัยทักษะการปีนและการควบคุมผืนผ้าอันปราศจากสายหรืออุปกรณ์ป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ(safety line)ใด ๆ กล่าวคือผู้แสดงจะต้องมีความพร้อมและมั่นใจในด้านความชำนาญการ และการควบคุมความปลอดภัยด้วยเทคนิคเฉพาะของการแสดงประเภทนี้ดีแล้ว ลักษณะเด่นของการแสดงกายกรรมปีนผ้า หรือกายกรรมโหนผ้า(aerial silks) จะมีลักษณะการใช้ท่าทางที่เสมือนร่างกายลอยอยู่ได้บนอากาศ การทิ้งตัวอย่างรวดเร็ว หรือกระทั่งการแสดงรูปทรงที่ผสมกันระหว่างร่างกายกับเนื้อผ้าออกมาในมิติ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ชมที่รับชมการแสดงผลงานสร้างสรรค์นาฏศิลป์ชุด ศักดิ์โง่พราย รู้สึกตื่นตาตื่นใจและลุ้นระทึกกับการแสดงช่วงที่มีการใช้เทคนิคกายกรรมเข้ามาผสมอยู่ตลอดเวลา ทำให้ผู้ชมเข้าถึงอารมณ์สในการพุ่งรบบันกลางอากาศของเหล่าบรรดาผีต่างๆและรู้สึกถึงความเหนือจินตนาการด้านการแสดงที่สามารถผสมผสานท่าทางการรบของโจนและนาฏศิลป์ไทยเข้ากับการแสดงกายกรรมได้อย่างลงตัว

7. การสร้างสรรค์ลีลาท่าทางและทดลองการแสดง

การออกแบบลีลานาฏศิลป์ชุด ศักดิ์โง่พราย ในครั้งนี้ ออกแบบให้ลีลา และท่ารำทุกการเคลื่อนไหว และทุกการกระทำมีความหมาย เน้นการถ่ายทอด อารมณ์ผ่านทางสายตา ร่างกาย และบท

สนทนา ใช้เทคนิคทางด้านการแสดงกายกรรมและเรื่องของ จินตนาการ ความเชื่อ มาใช้ในการแสดง การแสดงเน้นการสื่อสาร และการมีส่วนร่วมกันระหว่างนักแสดงกับผู้ชม ลักษณะการแสดงเป็นแบบ “นาฏยศิลป์การแสดง” (Dance Theatre) เทคนิคทางด้านนาฏศิลป์จะใช้ นาฏศิลป์ต่างสกุลกัน ได้แก่ การเต้นแบบสมัยใหม่ การเต้นแบบร่วมสมัย นาฏศิลป์ไทย การแสดงกายกรรมประเภทaerial acrobatic และการแสดง (Acting) เพื่อสื่อถึงเรื่องราวของสงครามที่มีความหลากหลายทางตัวละคร นอกจากนี้ยังมีการใช้เทคนิคของการแสดงภาพเงา เข้ามาร่วมด้วย ซึ่งการนำบทละครเรื่อง พระลอนรลักษณ์ ตอนศึกผีสองเมือง มาปรับเป็นบทการแสดงชุด ศึกโหงพรายนั้น เป็นการนำมาเพื่อให้เนื้อหาสร้างประโยชน์เป็นแนวคิดให้กับผู้ชมนำไปเป็นหลักในการดำเนินชีวิต จากการตีความ “มหาอำนาจของปู่เจ้าสมิงพราย” มีเนื้อหาสำคัญที่จะพอเปรียบเทียบกับเหตุการณ์ที่สร้างความเข้าใจได้ง่ายให้กับผู้ที่อ่านบทความฉบับนี้ได้เป็นอย่างดี โดยการปฏิบัติตัวเป็นผู้นำที่ดีเป็นแนวทางที่จะนำไปสู่การปฏิบัติงานของลูกน้องที่แข็งแกร่ง หรือแม้กระทั่งเรื่องของความรักหากมีมุมมองความรักที่ผิดพลาด ไร้ซึ่งความรักตัวเองและครอบครัว ก็จะนำพา มาซึ่งความวิบัติต่างๆ ฉากจบการแสดงของการแสดงชุด ศึกโหงพรายนั้น ในการทดลองการแสดงครั้งแรก นั้น มิได้ตอบโจทย์แนวความคิดหลักแต่ผู้เขียนให้ความสำคัญของแนวความคิดของการทำหน้าที่เป็นหัวหน้าคนที่ดี และการเข้าใจในเรื่องของความรักที่ถูกต้องไม่หลงผิด จึงทำให้เกิดความขัดแย้งกับเนื้อหาหลักของบทละครพระลอนรลักษณ์พอสมควร จากการพัฒนาปรับปรุงการแสดงให้สมบูรณ์ ผู้เขียนได้นำแก่นของ “หลักการเป็นผู้นำที่ดี” ด้วยการเสริมเนื้อหาการอธิบายของตัวละครหลักอีก 2 ตัว คือ ปู่เจ้าสมิงพราย และ พ่อปู่สิทธิชัย ที่อธิบายถึงความแน่วแน่ในการควบคุมผู้ใต้บังคับบัญชา ให้เห็นต่างว่า ปู่เจ้าสมิงพราย บังคับเหล่าพลผีด้วยจิตและการบำเพ็ญกุศลบารมี ต่างจากหมอสิทธิชัยที่ อาศัยเพียงอำนาจของเหล่าผีที่

ภาพที่ 1 แผนภูมิรูปภาพของช่วงระยะเวลาในการทำการแสดง รูปภาพของช่วงระยะเวลาในการทำการแสดง

สั่งเกตได้ว่าระยะเวลาในการทำการแสดงนั้นมีปริมาณกราฟที่สูงขึ้นเรื่อยๆนั้นหมายความว่า การแสดงที่ผู้สร้างสรรค์ได้วางเนื้อเรื่องให้ดำเนินไปนั้น มีความเข้มข้นมากขึ้นเรื่อยๆเป็นลำดับ และมีลำดับช่วงสำคัญสามช่วงที่ผู้สร้างสรรค์ได้ให้น้ำหนักเวลาของการแสดงมากกว่าช่วงอื่นเป็นพิเศษคือ ช่วงที่ 1 ฉาก 1 อันเป็นช่วงเปิดตัวของปู่เจ้าสมิงพรายผู้ที่จะดำเนินเรื่องของการแสดงทั้งหมดในชุดนี้กล่าวคือเป็นตัวละครที่สำคัญที่สุดและผู้สร้างสรรค์ต้องการให้ผู้ชมรู้จักตัวละครตัวนี้มากที่สุด ช่วงที่ 2 ฉาก 4 ฉาก 6 ประทศทัพบหรือสงครามอันเป็นจุดขัดแย้งสูงสุดของการแสดงที่จะพาไปพบกับบทสรุปของเรื่อง , ช่วงที่ 3 ฉาก 8 บทสรุปของการแสดงที่ผู้สร้างสรรค์ได้ผูกปมปัญหาเข้าเอาไว้กับสังคมในปัจจุบันเพื่อให้ผู้ชมสามารถรับสารสนการณ์แสดงและทำความเข้าใจเปรียบเทียบกับชีวิตประจำวันได้มากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัยผลงานสร้างสรรค์นาฏศิลป์เรื่อง พระลอ ตอน “ศึกโหงพราย”

การสร้างสรรคได้ผลลัพธ์เป็นการแสดงงานนาฏศิลป์ไทยแบบใหม่ ยังคงดำเนินความคิดสร้างสรรค์กับรูปแบบวรรณกรรมแบบดั้งเดิม เพียงแต่ปรับใช้วัสดุเครื่องแต่งกายที่หาได้ง่ายและทำได้สะดวก สามารถหาซื้อได้โดยทั่วไปแล้วนำมาปรับใช้ได้ง่ายในต้นทุนที่ประหยัด ภายใต้ขอบเขตแนวนิยมความเรียบง่าย หรือเน้นประโยชน์การใช้สอย โดยงานสร้างสรรค์ทางด้านนาฏศิลป์ ชุด ศึกโหงพราย เป็นงานวิจัยสร้างสรรค์ มีวัตถุประสงค์ในการรักษาและเผยแพร่วรรณกรรมไทย เพื่อสร้างสรรค์รูปแบบการแสดงใหม่สำหรับวงการศิลปะการแสดง โดยเลือกเนื้อหาจากพระลอนรลักษณ์ พระบรรราชนิพนธ์ ในรัชกาลที่ 3 โดยกรมพระราชวังบวรมหาดัศดุสิตพลเสพ โดยใช้หลักการแนวนิยมความเรียบง่าย เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้สนใจนำไปสร้างต่อยอดได้ วิทยานิพนธ์นี้มีการจัดทำบทและเนื้อหาของการแสดงออกมาเป็นการแสดงในรูปแบบอวัจนภาษา โดยการถอดความจากคำประพันธ์ของบทพระลอนรลักษณ์ช่วง ศึกโหงพราย และจัดทำบทร้องและบทบรรยาย เพื่อให้สื่อถึงกลุ่มเป้าหมายทั้งสาระและบันเทิงด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย มีการสร้างฉากแนวใหม่โดยการใช้พื้นที่ใช้สอยตามธรรมชาติที่มีอยู่อันเข้ากับบรรยากาศที่พึงประสงค์ มีการนำวัสดุเหลือใช้ มาเป็นส่วนประกอบในการสร้างแสงสีเพื่อกระตุ้นบรรยากาศของการแสดง และเสริมให้การแสดงดูสวยงามจริง เพลงประกอบการแสดงประพันธ์บท เนื้อร้อง และทำนองใหม่ในแนวไทยร่วมสมัย และไทยล้านนาร่วมสมัย เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายยุคปัจจุบันเข้าถึงมากขึ้น งานสร้างสรรค์นาฏศิลป์ เรื่องพระลอ ตอน ศึกโหงพรายนี้ เป็นการร่วมมือจากหลายฝ่ายทำการสร้างและทดสอบจนเรียบร้อยแล้วทำการแสดงเพื่อรับฟังคำวิจารณ์จากผู้เชี่ยวชาญเพื่อปรับแก้ไขสมบูรณ์ จากนั้นทำการแสดงสู่กลุ่มเป้าหมายจำนวน 2 รอบ 2 สถานที่ จำนวนผู้ชมในครั้งแรก 20-25 คน ส่วนการแสดงครั้งสุดท้ายเนื่องจากเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 และมีการประกาศพระราชกำหนดฉุกเฉิน มิให้มีการจัดงานในรูปแบบต่าง ๆ ในที่สาธารณะ ผู้สร้างสรรค์จึงได้จัดทำการแสดงในรูปแบบโรงละครขนาดเล็กโดยอาศัยพื้นที่ของโกดังสวัสดิ์จิ้น ริโซเคิลเป็นสถานที่บันทึกวีดิทัศน์การแสดง มีการจัดแต่งสถานที่เป็นฉากการแสดงขึ้นมาใหม่เพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์และขอบเขตแนวนิยมความเรียบง่าย ด้วยการใช้วัสดุที่มีอยู่ภายในโกดัง เป็นส่วนประกอบในการตกแต่งและสร้างสรรค์ฉากการแสดง การประเมินผลในรูปแบบการแสดงด้านรูปแบบพบว่า กลุ่มเป้าหมายชื่นชมมีความยอมรับในการแสดงรูปแบบนี้ ฉากที่และบรรยากาศการแสดงเข้าถึงได้ง่าย มีรูปแบบที่สวยงามและชวนตื่นตื้นอยู่ตลอดเวลา รูปแบบการแต่งกายดูสมจริงและการใช้เทคนิคการสร้างเครื่องแต่งกายด้วยการใช้เศษผ้าที่มีต้นทุนที่ถูก ตัดเย็บง่าย เป็นทางเลือกใหม่ของการสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์สามารถนำไปสร้างเองได้ง่าย แสงสีเสียงที่นำมาประกอบการแสดงทำให้การแสดงดูสมจริงและมีมนต์ขลัง เนื้อหาการแสดงพบว่า มีความสนุก ชื่นชอบชวนติดตามอยากชมซ้ำ และได้เรียนรู้เนื้อหาของพระลอ ตอน ศึกโหงพรายซึ่งยังไม่เคยมีผู้ใดสร้างสรรค์เป็นงานนาฏกรรมมาก่อนจากการแสดง มีความเข้าใจในปรัชญาการใช้ชีวิตเรื่องของความแน่วแน่มุ่งพยายามจะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้สำเร็จและมุมมองของ ความรักในแบบโบราณที่ต่างออกไปจากปัจจุบัน ทำให้ตระหนักรู้ถึงการปฏิบัติตัวดีหลังจากชมการแสดง และตั้งใจประพฤติดี ซึ่งตรงกับหลักของวรรณกรรมไทยทั่วไป ในเรื่องของความเพียรพยายามและความมุ่งมั่น

บทสรุป

งานสร้างสรรค์ทางด้านนาฏศิลป์ ชุด ศีกโหงพราย เป็นงานสร้างสรรค์ มีวัตถุประสงค์ในการรักษาและเผยแพร่วรรณกรรมไทย เพื่อสร้างสรรค์รูปแบบการแสดงใหม่สำหรับวงการศิลปะการแสดง โดยเลือกเนื้อหาจากพระลอหรือลักษณ พระบวรราชินพนธ์ ในในกรมพระราชวังบวรมหาดิศัยพลเสพ ด้วยการนำบทละครเรื่อง พระลอหรือลักษณ ตอนศึกผิสองเมือง มาปรับเป็นบทการแสดงชุด ศีกโหงพราย เป็นการนำมาเพื่อให้เนื้อหาสร้างประโยชน์เป็นแนวคิดให้กับผู้ชมนำไปเป็นหลักในการดำเนินชีวิต จากการตีความ “มหาอำนาจของปู่เจ้าสมิงพราย” มีเนื้อหาสำคัญที่จะพอเปรียบเทียบกับเหตุการณ์ที่สร้างความเข้าใจได้ง่ายให้กับผู้อ่านบทความฉบับนี้ได้เป็นอย่างดี โดยการปฏิบัติตัวเป็นผู้ที่ตีเป็นแนวทางที่จะนำไปสู่การปฏิบัติงานของลูกน้องที่แข็งแกร่ง หรือแม้กระทั่งเรื่องของความรักหากมีมุมมองความรักที่ผิดพลาดไว้ซึ่งความรักตัวเองและครอบครัว ก็จะนำพาซึ่งความวิบัติต่างๆ โดยใช้หลักการแนวนิยมความเรียบง่าย กล่าวคือ สวย ง่าย และถูกเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้สนใจนำไปสร้างต่อยอดได้ งานสร้างสรรค์นี้มีการจัดทำบทและเนื้อหาของการแสดงออกมาเป็นการแสดงในรูปแบบอวัจนภาษา โดยการถอดความจากคำประพันธ์ของบทพระลอหรือลักษณช่วง ศีกโหงพราย และจัดทำบทร้องและบทบรรยาย เพื่อให้สื่อถึงกลุ่มเป้าหมายทั้งสาระและบันเทิงด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย การออกแบบการแสดงที่เรียบง่าย มีการสร้างฉากแนวใหม่โดยการใช้พื้นที่ใช้สอยตามธรรมชาติที่มีอยู่อันเข้ากับบรรยากาศที่พึงประสงค์ มีการสร้างเพลงประกอบ การแสดงประพันธ์บท เนื้อร้อง และทำนองใหม่ในแนวไทยสากล และไทยล้านนา เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายยุคปัจจุบันเข้าถึงมากขึ้น การแสดงนาฏศิลป์ ชุด ศีกโหงพรายนี้ในการร่วมมือจากหลายฝ่ายทำการสร้างและทดสอบจนเรียบร้อยแล้วทำการแสดงเพื่อรับฟังคำวิจารณ์จากผู้เชี่ยวชาญเพื่อปรับแก้ไขให้สมบูรณ์ จากนั้นทำการแสดงที่มีทั้งการแสดงขนาดใหญ่และขนาดเล็กสู่กลุ่มเป้าหมายจำนวน 2 รอบ 2 สถานที่ จำนวนผู้ชม 30 คน การประเมินผลในรูปแบบการแสดงด้านรูปแบบพบว่า กลุ่มเป้าหมายชื่นชมมีความยอมรับในการแสดงรูปแบบนี้ ฉากที่และบรรยากาศการแสดงเข้าถึงได้ง่าย มีรูปแบบที่สวยงามและชวนตื่นตื้นอยู่ตลอดเวลา รูปแบบการแต่งกายดูเรียบง่ายสามารถนำไปสร้างเองได้ง่าย ด้านสื่อประสมที่นำมาประกอบการแสดงทำให้การแสดงดูสมจริงและสวยงาม เนื้อหาการแสดงพบว่า มีความสนุก ชื่นชอบชวนติดตามอยากชมซ้ำ และได้เรียนรู้เนื้อหาของพระลอ ตอน ศีกโหงพรายซึ่งไม่เคยมีผู้ใดสร้างสรรค์เป็นงานนาฏกรรมมาก่อนจากการแสดง มีความเข้าใจในปรัชญาการใช้ชีวิตของการปฏิบัติตัวเป็นทั้งผู้นำและผู้ตามที่ดี ทำให้ตระหนักรู้ถึงการปฏิบัติตัวดีหลังจากชมการแสดง และตั้งใจประพฤติดี ซึ่งตรงกับหลักของวรรณกรรมไทยทั่วไป ในเรื่องของความเพียรพยายามและการมีคุณธรรม

ข้อเสนอแนะสำหรับการสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์เรื่องพระลอ ตอน “ศีกโหงพราย”

1. การสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์เรื่องพระลอ ตอน “ศีกโหงพราย” เป็นงานสร้างสรรค์นาฏศิลป์ที่อาศัยการใช้เทคนิคหรือทักษะพิเศษส่วนบุคคลสำหรับนักแสดง ดังนั้นการคัดเลือกนักแสดงจึงจำเป็นต้องคัดสรร ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญทั้งทางด้านการแสดงนาฏศิลป์ไทยและการแสดงกายกรรม เพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากความไม่เชี่ยวชาญ

2. เนื่องจากผู้สร้างสรรค์เลือกใช้ทฤษฎีแนวนิยมความเรียบง่ายดังนั้นสิ่งสำคัญที่สุดในการสร้างสรรค์ผลงานควรคำนึงถึงผลประโยชน์การใช้สอยอุปกรณ์ต่างๆ รวมไปถึงเครื่องแต่งกายให้เกิดการใช้ประโยชน์สูงสุด

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

ชลดา เรืองรักษ์ลิขิต.(2553). *อ่านลิลิตพระลอฉบับวิเคราะห์และถอดความ* (พิมพ์ครั้งที่ 2).

กรุงเทพฯ: ธนาเพรส.

ดวงมน จิตต์จำนง.(2521). *บทวิเคราะห์พระลอในเชิงวรรณคดีวิจารณ์*. ปัตตานี:ภาควิชา

ภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

พิรพงศ์ เสนไสย.(2554). *ศิลปะการแสดงปริทรรศน์*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

พิรพงศ์ เสนไสย.(2560). *การกำกับการแสดง* (พิมพ์ครั้งที่2). มหาสารคาม: ภาควิชาศิลปะการแสดงคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

วิทย์ศิริศรียานนท์.(2544). *วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์*(พิมพ์ครั้งที่6). กรุงเทพฯ: ธรรมชาติ.

สุนทร กายประจักษ์.(2532). *กีฬากายกรรมโลดโผน*. กรุงเทพฯ: เจเนอรัลบุ๊กส์ เซนเตอร์.

หอสมุดแห่งชาติกาญจนาภิเษกสงขลา.(2511). *บทละครเรื่องพระลอฉบับลักษณ์และบทละครเรื่องพระลอ* (พิมพ์ครั้งที่2). สงขลา: สำนักศิลปากรที่13 สงขลา กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม.